

CARTA OBERTA DELS CASALS D'ESTIU A LES ESCOLES: QUÈ HEM APRÈS?

El coronavirus ha posat a prova tots els sectors, també l'educatiu. El nou curs escolar 2020-21 que està a punt de començar serà un dels més difícils de la nostra història recent. Davant la incertesa, el desconeixement i fins i tot la por, des de la Fundació Germina volem compartir amb la comunitat educativa la nostra experiència i aprenentatges fruit de l'organització de 7 casals d'estiu el passat mes de juliol amb l'assistència de 230 infants i adolescents.

Benvolguts, benvolgudes,

El nostre propòsit amb aquesta carta oberta és **contribuir, en la mesura del possible, a fer més fàcil l'adaptació d'infants, adolescents, famílies, centres educatius i docents a la nova normalitat**. No pretenem entrar ni aprofundir en debats sobre els recursos amb què comptem, el poc temps de planificació, el paper de l'administració o aspectes sanitaris.

Aquest compendi és el resultat de la nostra experiència durant 5 setmanes en l'organització de 7 casals infantils i juvenils a Badalona i Santa Coloma de Gramenet, que han comptat amb l'assistència de 230 nens i adolescents en situació de vulnerabilitat d'entre 5 i 16 anys en grups reduïts. Unes setmanes molt intenses, amb moments de desconcert, informacions contradictòries, dificultats de coordinació i immersos en situacions complexes que canviaven a gran velocitat.

Creiem que, en qualitat de 'pioners' a la represa amb infants i adolescents, tenim el deure de compartir les nostres reflexions amb la comunitat educativa que està a punt de començar el nou curs escolar. A continuació resumim la nostra experiència:

Els nostres aprenentatges amb infants

- Les primeres setmanes estava tothom en alerta i a l'expectativa, amb atenció al nou escenari i pendents de com ens situàvem. **Fins i tot els infants amb més dificultats a nivell conductual es mostraven molt continguts**.
- Hem constatat que **cal ser molt clars i didàctics respecte als protocols d'higiene i seguretat** (gel, rentat de mans, distància). Els infants i adolescents s'acostumen ràpidament a l'ús de el gel, però aquest ha d'estar visible i disponible, sobretot en espais d'entrada i sortida (tant de l'escola com de l'aula).
- El **distanciament físic**, sobretot entre els més petits i petites, és de llarg la mesura més difícil de mantenir.

- Quant a l'ús de la **mascareta**, cal establir un marc clar. **Veiem oportú garantir moments en què es pugui treure amb seguretat**. Amb infants petits ens ha estat útil buscar un sinònim divertit, com ara un peix espasa o tauró, ja que els recordatoris són constants.
- Alguns infants i adolescents venen amb **horaris i rutines molt desajustades**. Costa molt que tornin a agafar el ritme, sobretot els primers dies. També solen estar molt cansats.
- Constatem una **pèrdua molt gran en hàbits d'alimentació saludable**. Observem com alguns infants i adolescents han arribat amb un sobrepès considerable i que es cansen al mínim esforç físic. Fins i tot molta roba se'ls ha quedat petita.
- A nivell acadèmic, constatem com alguns infants i adolescents han tingut un gran retrocés: **observem un salt enrere en aprenentatges bàsics com lectoescriptura o matemàtiques**. Alguns han perdut rutines acadèmiques bàsiques (interpretació i resolució de problemes, prestar atenció o fer exercicis individuals). Alguns aprenentatges estan aparentment "rovellats". Trobem la necessitat de recórrer a recursos lúdics, i no tant a fitxes tradicionals. Alguns d'ells ni reconeixien aquestes fitxes o no sabien ni per on començar.
- Pel que fa al llenguatge i l'expressió oral, alguns nens i nenes d'origen estranger que no tenien el català o castellà consolidats dubten a parlar o no recorden vocabulari bàsic. Observem com a conseqüència que mostren una **pèrdua de confiança en sí mateixos a l'hora de comunicar-se amb l'educador o educadora**.
- Trobem predisposició i, alhora, **l'oportunitat de treballar altres hàbits d'higiene amb la justificació de prevenció de la Covid-19**, com ara la neteja adequada d'ungles, cabells o roba.
- **Pel que fa als deures, veiem recomanable que hi hagi un suport físic**: moltes famílies tenen habilitats digitals molt limitades.
- En territoris molt densos com són el nostre àmbit d'actuació, veiem oportú **incorporar el centre mèdic de referència a les dades que recollim a inici de curs, ja que sovint ens hem hagut de coordinar amb ells de cara a proves PCR, rastrejos o la comunicació de positius**.
- **Cal donar gran importància a la presencialitat**, dedicant els 5 sentits i tota la intensitat. D'un dia per l'altre, pot anar tot el grup a casa i quedar aïllats de nou.

Els nostres aprenentatges amb adolescents

- A més d'informar el primer dia, **cal insistir i recordar periòdicament els protocols d'higiene i distància**. És important fer pedagogia de la norma i **explicar les justificacions que hi ha darrere d'una obligatorietat o prohibició**. D'aquesta manera, els adolescents tindran més criteri per poder fer-la més laxa quan els sigui possible. Per exemple, en cas de molestar la mascareta, es podrà flexibilitzar el seu ús en espais oberts o a l'aire lliure.

- Un altre element a treballar és la conscienciació que **seguir les mesures de seguretat és cuidar-nos a nosaltres mateixos i també a la pròpia família.**
- Davant els falsos mites i *fake-news* al voltant de la Covid-19 que corren per les xarxes, **cal treballar amb adolescents la importància de la veracitat de les notícies, recorrent sempre a fonts fiables.**
- En l'aspecte acadèmic, tot i ser nadius digitals, els adolescents no compten amb coneixements bàsics com l'ús del correu electrònic, l'organització per carpetes, o l'ús de tractaments de text, entre d'altres. **Se senten molt còmodes amb el mòbil, però no tant treballant davant de l'ordinador.**
- **No s'hauria d'abusar dels entorns formatius virtuals entre els adolescents**, ja que poden suposar una barrera extra i provocar desinterès, especialment en aquells joves que els costa més.

Els nostres aprenentatges amb les famílies

- La relació amb les famílies es fa més estreta, fins i tot amb les dels adolescents. Som part de la seva xarxa de socialització i ens veuen com a **referents per demanar consell, pautes i guies.** Hem realitzat molts més contactes i xerrades sobre els seus fills i filles del que és habitual, sobretot les primeres setmanes. Hem observat especialment l'augment de vinculació amb famílies d'adolescents com a conseqüència de la por que els seus fills no segueixin les mesures de seguretat.
- En cas de confinament provisional -i preventiu- d'un grup de convivència per símptomes compatibles amb la Covid-19, s'ha d'establir una **comunicació clara, transparent i ràpida (en temps raonables) a la família.** Cal explicar bé els motius del confinament, quins seran els següents passos i els temps associats, la nostra obligatorietat d'informar de les seves dades pel rastreig de contactes i les recomanacions generals per a estar a casa.
- En cas de confirmar-se un positiu, és clau una **comunicació directa i de primera mà** en els mateixos termes anteriors. En principi, la relació amb la família ja estarà treballada, ja que s'haurà informat prèviament de la sospita i el tancament preventiu.
- Pel que fa al seguiment del curs escolar, la gran majoria de famílies que atenem tenen molt **poques habilitats digitals i s'han vist sobrepassades per la situació de seguiment *online*.** La majoria de les famílies vulnerables **no disposen de suficients coneixements tecnològics ni sobre l'ús del correu electrònic**, i generalment el dispositiu usat és el telèfon mòbil.

Els nostres aprenentatges amb l'equip professional

- **Cal oferir un espai emocional dins del propi equip i ser flexibles respecte la vivència de cadascú.** Vam quedar molt exposats, amb responsabilitat sobre un mateix i de cara a la pròpia família i no tothom respon igual davant la por ni la gestiona de la mateixa forma. És clau estar atents i ser conscients que caldrà gestionar la por dins el propi equip. La por dins l'equip pot provocar

bloquejos, de manera que haurem d'estar atents en cas de perllongar-se en el temps. **En clau preventiva, seria bo realitzar formació sobre la gestió emocional de la por.**

- **Hi ha d'haver un protocol i instruccions clares de cara a l'equip educatiu sobre l'ús de la mascareta i reduir al mínim les situacions en què aquest ús depengui del seu criteri.** Recordatoris visibles en espais comuns ajuden.
- **És molt important prestar atenció a simptomatologies dins l'equip** i enviar ràpidament a centre mèdic, sense donar per fet que serà negatiu.
- Finalment, **és temps d'aprendre a conviure amb les contradiccions:** a dins de l'escola estarem separats per grups, però fora -al parc o a la plaça- podrem reunir-nos junts.

Equip educatiu de la Fundació Germina

Agost 2020